

AIDA QUILCUÉ

“Estem exposats a ser exterminats com molts pobles que ja estan en vies d’extinció”

AIDA QUILCUÉ

Dirigent del Comitè Regional Indígena del Cauca (CRIC), Colòmbia

“Que els esperits i la Mare Terra ens donin força per dur a terme el treball que hem de fer durant els anys que vénen”. Aquesta és la reflexió amb la que la líder indígena colombiana Aida Quilcué dóna la benvinguda a la seva pàgina web, on traça un nu retrat dels quaranta anys de lluita del Comitè Regional Indígena del Cauca (CRIC). Una història de submissió, desconeixement i negació dels drets dels pobles indígenes per part de la república de Colòmbia; però

És indispensable demanar a la UE que inclogui al seu model de desenvolupament la consulta amb les autoritats indígenes

també de presència, permanència i resistència dels pobladors que Aida Quilcué ens relatà durant la seva estància a Mallorca el passat mes d’abril gràcies a l’ONGD Thakhiruna i l’Agència de Cooperació Internacional de les Illes Balears.

Quin és l’origen del Comitè Regional Indígena del Cauca (CRIC)?

El CRIC va ser constituït l’any 1971. Ara compleix quaranta anys de procés organitzatiu. Es va establir per reivindicar els drets dels pobles indígenes en quant a la seva identitat, la importància del territori en el seu desenvolupament i l’autonomia a través de la consolidació d’un govern propi d’autoritat indígena. Va néixer, així, una plataforma de lluita contra un model de gestió que ha estat implementat des d’Occident i que no reflexa la nostra originalitat, història, cultura i organització.

Què ha suposat aquesta immixió d’un “model occidental”?

Els pobles indígenes hem estat sotmesos de manera històrica a un procés d’anihilació per l’interès que suscita la riquesa natural del nostre territori: minerals, aigua, animals, arbres... Estem exposats a ser exterminats com molts pobles que ja estan en vies d’extinció. Els diferents governs, malgrat que la Constitució política de Colòmbia reflexa els drets a la diversitat ètnica i cultural, segueixen desarticulant les normes i violant la nostra potestat. I

Aida Quilcue encarna la llegendaria història de resistència del poble indígena al continent americà.
Foto: Comitè Regional Indígena del Cauca

ho fan pel reflex clar de la pressió de les multinacionals. Aquest tipus de polítiques desemboquen en un conflicte intern molt complicat pels pobles indígenes, sotmesos de distintes maneres a la violació dels seus drets: el desplaçament forçat, l'assassinat, els judicis, la tortura, l'assenyalament, el confinament...

I la usurpació del territori.

Sí, no només al Cauca, sinó a Colòmbia i tota Llatinoamèrica. Forma part d'aquest model econòmic nacional i internacional que per a nosaltres suposa un desplaçament massiu de les comunitats indígenes. És indispensable fer resistència contra aquestes polítiques, alhora que demanar als governs de la Unió Europea que incloguin al seu

model de desenvolupament la consulta i concertació amb les autoritats indígenes.

Tot això en el marc d'un conflicte armat que no cessa.

El president Álvaro Uribe ja anuncià una desmobilització aparent de les forces en guerra. L'actual govern de Santos parla d'un postconflicte. Doncs no. No estem en un postconflicte ni en reconstrucció després de la guerra. Estem en una guerra que no és nostra i la víctima més vulnerable és la societat civil. I aquesta incidència internacional aguditza el problema amb les bases militars i la reactivació del paramilitarisme, i comporta el fet de què les amenaces cap a les organitzacions socials i cap als dirigents indígenes són ara més contundents al Cauca i a Colòmbia.

Amenaces que no sempre queden aquí.

No. Els crims d'Estat envers les comunitats indígenes a les zones rurals se segueixen intensificant. Es pot veure com van assassinant a molts dirigents sindicals i indígenes. A part d'això, la preocupació és més gran quan parlem del reclutament massiu de joves i nens a mans de la guerrilla. A vegades, les autoritats es veuen obligades a anar a rescatar-los; als que no rescaten, els maten en el procés de confrontació armada permanent.

I les dones?

Les dones som molt vulnerades. Els índexs de violació sexual han augmentat, però també el de vídues. Acabar sent caps de família amb els nostres fills ens posa en una situació encara més vulnerable. Ser indígena, víctima i, a més, dona. Jo també he estat víctima del conflicte armat. El meu espòs va ser assassinat

I amb quines armes lluiten vostès?

Amb una lluita històrica de reivindicació, de propostes, d'exigència permanent en vers a la reafirmació i materialització dels nostres drets a través del diàleg. Ens hem assegut a diferents taules amb el govern nacional, taules que han estat constituïdes en el marc de les mobilitzacions històriques, de les marxes, de les recuperacions de terres. La nostra és una lluita per la defensa dels drets fonamentals i específics dels pobles indígenes, per a la qual s'han implementat equips de capacitació, eines de suport jurídic, projectes productius, d'educació i salut, tenint sempre com a principis rectors la Unitat, la terra i la cultura.

Quins objectius han assolit?

A partir de 1991, amb l'emissió de la Constitució nacional, els indígenes de Colòmbia tenim una normativitat especial que l'Estat colombià havia d'haver desenvolupat conservant els principis que s'hi estableixen al Conveni 169 de la Organització Internacional del Treball; com la consulta als pobles interessats, mitjançant procediments apropiats i a través de les nostres institucions representatives, cada vegada que es prevegin mesures legislatives o administratives susceptibles d'afectar-nos directament. Encara que això no ha estat possible, els nostres pobles han assumit més responsabilitats en assumptes d'autonomia territorial, govern propi i jurisdicció interna. Ara, un dels principals objectius és la incidència internacional: portar el nostre missatge a governs, parlaments, organismes de drets humans i societat civil en general.

La incidència internacional aguditza el problema amb les bases militars i la reactivació del paramilitarisme

per l'exèrcit colombià fa dos anys. Desafortunadament, he viscut tots els processos de violació de drets humans de diferents maneres. La vida m'ha ensenyat que toca lluitar per la justícia i contra la impunitat.

Quines són les multinacionals amb major presència al Cauca?

En mineria, AngloGold Ashanti. Aquesta empresa va tenir molt a veure amb l'explotació d'or a l'Àfrica. Avui ha aterrat amb molta força a Colòmbia. En les estadístiques a nivell nacional, quasi el 90 % de l'explotació minera es situa als territoris indígenes. L'altre és Repsol, que té els ulls posats en els jaciments de petroli en distintes comunitats. A més, s'hi ha de sumar la implementació de monocultius de palma africana o biocombustibles.

Quina és la resposta del govern davant la petició de protecció?

El govern de Colòmbia, i no només el de la nostra nació sinó també en algunes interlocucions que hem tingut amb parlaments arreu d'Europa, diuen que són sensibles al tema dels drets humans però no arribem a acords estructurals que, de fet, són els que retornarien la pau al país. En aquest context, és important que els organismes de defensa dels drets humans continuïn en l'observació, en l'acompanyament i contribuint davant la societat civil nacional i internacional en el recolzament de la incidència i la visibilització de la nostra situació.

Com veu el futur?

Sento que, si la societat civil s'uneix amb molta força per construir un procés diferent a Colòmbia, hi ha una esperança. Però aquesta esperança es veu enterbolida quan observo que el govern està combatent la pobresa amb programes socials que realment no resolen els problemes estructurals. Llavors, la gent pateix moltes necessitats i tracta d'acomodar-se a aquesta situació. I torno a tenir esperança quan penso en que organitzacions com el CRIC a tota Llatinoamèrica unim llaços molt forts de construcció de propostes, però també de solidaritat.

Núria Abad,
periodista independent

PERFIL

Aida Quilcué és una de les líders indígenes més destacades en l'alçament indígena de Colòmbia. Aquest compromís incansable amb la defensa dels drets humans li ha suposat moltes amenaces de mort.

La més contundent, un atemptat de l'exèrcit contra el seu vehicle en el que va morir el seu company i pare de la seva filla, Edwin Legarda. A més de la seva labor en el CRIC, l'any passat va ser candidata al Senat de la República en representació de la Alianza Social Indígena (ASI). El seu compromís polític li ve del seu pare, que fou governador del resguard indígena de Mosoco y i ara ho és de Piskue Tha Fiw.

www.aidaquilcue.net/
www.cric-colombia.org/

Sensibilització

Educant per al Desenvolupament